

Subsidiekader vergroting verdienvermogen middelgrote ensembles Fonds Podiumkunsten

In overleg met de Tweede Kamer zijn door de minister van OCW middelen vrijgemaakt om te stimuleren dat middelgrote ensembles die grootbezet repertoire uitvoeren hun speelpraktijk zodanig kunnen inrichten dat de betrokken musici hiervoor ook een redelijke beloning kunnen ontvangen. De minister van OCW heeft het Fonds Podiumkunsten bij brief van 7 oktober 2016 de opdracht gegeven te stimuleren dat er een evenwichtiger verdeling ontstaat van de verdeling van de financiële risico's over alle betrokken partijen.

Omdat verdienmodellen en honoraria in de podiumkunsten onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, heeft het Fonds Podiumkunsten de middelgrote ensembles, musici, podia, vakbond en brancheorganisaties betrokken bij de invulling van deze opdracht. De gezamenlijke inspanning heeft geresulteerd in dit subsidiekader. Aangezien het om tijdelijke middelen gaat ligt tijdens het gehele traject ook een belangrijke nadruk op het monitoren van de resultaten.

Dit subsidiekader is bedoeld om de inkomsten die worden gegenereerd met concerten met grootbezet repertoire te vergroten, de publieke belangstelling te stimuleren en de samenwerking tussen podia en ensembles te bevorderen. Zodat het realiseren van concerten in middelgrote bezetting ook op langere termijn kan plaatsvinden op een manier die past binnen goed en verantwoordelijk opdracht- en werkgeverschap.

Het kader is gebaseerd op het Algemeen Reglement Fonds Podiumkunsten.

Paragraaf 1: Algemeen

Artikel 1.1. Definities

Bestuur: de raad van bestuur van de stichting Nederlands Fonds voor Podiumkunsten*;
deelnemende podia:

Muziekgebouw a/h IJ Amsterdam

TivoliVredenburg Utrecht

Muziekcentrum Eindhoven

De Doelen Rotterdam

Zuiderstrandtheater Den Haag

Muziekcentrum Enschede

Stadsgehoorzaal Leiden

Koninklijk Concertgebouw Amsterdam

De Oosterpoort Groningen

Parkstad Limburg Theaters Heerlen

Concertzaal Theaters Tilburg

Holland Festival

November Music

dan wel een op basis van artikel 2.2 aangewezen podium

Toegevoegd met ingang van 1 april 2018:

Stadsschouwburg Nijmegen / Concertgebouw De Vereniging

Zwolse Theaters

Stadsschouwburg & Philharmonie Haarlem

deelnemende ensembles:

Amsterdam Sinfonietta
New European Ensemble
Asko|Schönberg Ensemble
Orkest van de Achttiende Eeuw
De Nederlandse Bachvereniging
Holland Baroque
Jazz Orchestra of the Concertgebouw
Nederlands Blazers Ensemble
Nederlands Kamerkoor

dan wel een op basis van artikel 2.2 aangewezen ensemble;

rekenhonorarium: het bedrag dat in het kader van deze regeling wordt vastgesteld door het bestuur;

rekenuitkoop: het product van het aantal musici dat deelneemt aan een uitvoering maal het rekenhonorarium;

solist: iemand die een solopartij uitvoert en geen deel uitmaakt van het betreffende ensemble.

Artikel 1.2. Subsidievormen

Het bestuur kan subsidie verstrekken in de volgende vormen:

- a) subsidie aan podia of ensemble voor concerten;
- b) subsidie voor gezamenlijke publiekscampagnes.

Artikel 1.3. Financiën

Voor deze regeling is in totaal € 600.000 beschikbaar, waarvan € 450.000 voor subsidie aan podia of ensembles voor concerten als bedoeld in paragraaf 2 en € 100.000 voor subsidie voor gezamenlijke publiekswerving als bedoeld in paragraaf 3. De resterende € 50.000 is voorlopig gereserveerd voor begeleiding en nader onderzoek.

Artikel 1.4. Beperking

Het bestuur kan subsidie weigeren als de activiteiten niet aansluiten bij de doelstelling van dit subsidiekader of als anderszins het verstrekken van subsidie uit beleidsmatig oogpunt niet wenselijk is.

Paragraaf 2: subsidie aan podia of ensemble voor concerten

Artikel 2.1. Doel

Het bestuur verstrekt subsidies aan podia en ensembles voor het programmeren van concerten met grootschalig repertoire om bij te dragen aan een gevarieerd podiumkunstenaanbod in Nederland en het verbeteren van de balans tussen uitgaven en inkomsten voor ensembles zodat musici een redelijke beloning kunnen ontvangen.

Artikel 2.2. Kring van gesubsidieerden

1. In het kader van deze regeling kan subsidie worden verstrekt aan deelnemende podia of deelnemende ensembles.
2. Een podium of ensemble dat geen deelnemer is aan de regeling kan een verzoek doen om als zodanig aangewezen te worden. Het verzoek wordt beoordeeld in het kader van het doel van deze regeling en de beschikbare middelen.

Artikel 2.3. Subsidieaanvraag

1. Subsidie wordt na afloop van het betreffende concert verstrekt op basis van een aanvraag van een deelnemend podium of ensemble.
2. Een aanvraag kan worden gedaan door het indienen van de relevante gegevens op een door het bestuur te bepalen wijze.

3. Aanvragen moeten zijn ontvangen op de laatste dag van de kalendermaand volgend op het kwartaal waarvoor subsidie wordt aangevraagd.

4. Het bestuur kan bij de subsidieverstreking bepalen dat deze plaatsvindt onder de voorwaarde dat de aanvrager over een of meer door het bestuur te bepalen concerten aanvullende informatie instuurt waarmee kan worden aangetoond dat de activiteit voldoet aan de eisen om voor subsidie in aanmerking te komen.

Artikel 2.4. Subsidiabele activiteiten

1. In het kader van deze regeling kan subsidie worden verstrekt aan deelnemende podia voor concerten door deelnemende ensembles waarbij sprake is van een uitkoopsom is overeengekomen die minimaal gelijk is aan de rekenuitkoop of van een partageafspraak waarbij een garantie is afgegeven die minimaal gelijk is aan 80% van de rekenuitkoop.

2. In het kader van deze regeling kan subsidie worden verstrekt aan deelnemende ensembles voor concerten bij deelnemende podia waarbij sprake is van een partageafspraak waarbij een garantie is afgegeven die minimaal gelijk is aan 80% van de rekenuitkoop.

Artikel 2.5. Voorwaarden

Een concert komt alleen in aanmerking voor subsidie als:

- er 11 of meer musici deelnemen;
- het een programma betreft dat meerdere malen wordt uitgevoerd;
- het openbaar toegankelijk is;
- er sprake is van separate betaalde entree;
- aannemelijk is dat de rekenuitkoop kan worden gerealiseerd binnen de gehanteerde toegangsprijzen;
- het honorarium dat aan de musici wordt betaald aansluit op de in het kader van dit traject door het ensemble in overleg met de musici geformuleerde ambitie.

Artikel 2.6. Hoogte subsidie podium

1. Als de door het podium aan het ensemble uitbetaalde vergoeding hoger is dan de bruto-opbrengsten uit kaartverkoop exclusief btw en verlaagd met tien procent bedraagt het subsidie 50% van het verschil tussen de aan het ensemble uitgekeerde vergoeding en de bruto-opbrengsten uit kaartverkoop exclusief btw en verlaagd met tien procent, maar nooit meer dan ten hoogste € 1.000,--.

2. Het bestuur kan een maximum subsidiebedrag per aanvrager vaststellen.

Artikel 2.7. Hoogte subsidie ensemble

1. Als de door het ensemble ontvangen partagebedrag lager is dan de rekenuitkoop verhoogd met een standaardbedrag van € 1.000,-- per solist ontvangt het ensemble een subsidie ter hoogte van 50% van het verschil, maar nooit meer dan ten hoogste € 2.000,--.

2. Het bestuur kan een maximum subsidiebedrag per aanvrager vaststellen.

Paragraaf 3: Subsidie voor gezamenlijke publiekscampagnes

Artikel 3.1. Doel

Het bestuur verstrekt subsidie voor de promotie van geselecteerde programma's van ensembles in concertzalen om bij te dragen aan het vergroten van het publieksbereik in Nederland zodat de balans tussen uitgaven en inkomsten voor ensembles verbetert en musici een redelijke beloning kunnen ontvangen.

Artikel 3.2. Aanvrager

Een aanvraag voor subsidie ten behoeve van de promotie van een of meer concertreeksen kan worden ingediend door een deelnemend podium.

Artikel 3.3. Subsidieaanvraag

1. Een aanvraag kan worden gedaan door het indienen van de relevante gegevens op een door het bestuur te bepalen wijze. De aanvraag gaat in ieder geval vergezeld van een beknopte toelichting op de wijze waarop de gezamenlijke promotie van de geselecteerde concertreeks vorm krijgt en de daarvoor benodigde middelen.
2. Gezamenlijke podia kunnen een lijst indienen.

Artikel 3.4. Subsidiabele activiteiten

1. Een aanvraag kan worden gedaan voor concertreeksen bij meerdere deelnemende podia waarbinnen sprake is van minimaal zes concerten.
2. Om voor subsidie in aanmerking te komen moet de reeks betrekking hebben op één specifiek programma waarvan de concerten voldoen aan de voorwaarden uit artikel 2.5.
3. In bijzondere gevallen kan subsidie worden toegekend voor een concertserie die niet voldoet aan de vereisten uit het eerste of tweede lid, als de aanvraag aansluit bij de doelstelling van de regeling en het beschikbare budget het toelaat.
4. De aanvraag moet ondersteund worden door het ensemble waar deze betrekking op heeft.

Artikel 3.5. Vereisten

Een publiekscampagne komt alleen in aanmerking voor subsidie als:

- er 11 of meer musici deelnemen aan de betreffende concerten;
- de concerten openbaar toegankelijk zijn;
- aannemelijk is dat de publiekscampagne bijdraagt aan een blijvende vorm van publieksuitbreiding voor grootbezet repertoire bij de betrokken zaal.

Artikel 3.6. Hoogte subsidie

Het subsidie bedraagt maximaal € 800,-- per concert, maar nooit meer dan ten hoogste € 8.000,-- en nooit meer dan de werkelijke kosten.

Artikel 3.7. Verplichtingen

Een deelnemend podium dat een concert organiseert waarvoor subsidie wordt verstrekt op basis van deze paragraaf werkt in gezamenlijkheid met het betrokken ensemble aan het delen van de kennis van het lokale publiek met als doel de publieksbelangstelling voor de activiteiten van het ensemble te vergroten.

Paragraaf 4: Overige bepalingen

Artikel 4.1. Verantwoording

1. Het bestuur kan na het verstrijken van de in de beschikking opgenomen einddatum de ontvanger van de subsidie verzoeken bewijsstukken te overleggen waarmee kan worden aangetoond dat de gesubsidieerde activiteiten volgens plan hebben plaatsgevonden.
2. Als de ontvanger van de subsidie niet kan aantonen dat de activiteiten waarvoor subsidie is verstrekt hebben plaatsgevonden, kan het bestuur de subsidie lager vaststellen of intrekken.
3. Deelnemende ensembles besteden in hun jaarrekening aandacht aan de wijze waarop zij uitvoering hebben gegeven aan de door hen geformuleerde ambitie met betrekking tot de honorering van de musici.

Artikel 4.2. Intrekking van de subsidie of de deelname

1. Als op enig moment blijkt dat niet is voldaan aan een enige verplichting, kan het bestuur de subsidie lager vaststellen of intrekken.
2. Als blijkt dat een deelnemend ensemble of deelnemend podium niet aan de voorwaarden voor subsidiering voldoet of als blijkt dat niet is

voldaan aan een enige verplichting kan het bestuur de instelling uitsluiten van subsidie in het kader van dit subsidiekader.

3. De instelling wordt vooraf geïnformeerd over een voornemen tot intrekking van de subsidie of van de aanwijzing.

Artikel 4.3. Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 oktober 2017.

Toelichting

Met dit kader geeft het Fonds Podiumkunsten invulling aan een tweeledige opdracht: het verbeteren van de inkomenspositie van musici en het vergroten van het verdienvermogen van ensembles die in grote bezetting spelen. Deze opdracht sluit aan bij de zogeheten Arbeidsmarktagenda Culturele en Creatieve Sector, die in november 2017 is gepresenteerd. Onderdeel van de arbeidsmarktagenda is onder andere de aanbeveling te onderzoeken of het toepassen van een honorariumrichtlijn zinvol is. Al in 2016 is, vooruitlopend op de Arbeidsmarktagenda, een opdracht verstrekt door de minister van OCW aan het Fonds Podiumkunsten specifiek voor de ensemblesector. Dit subsidiekader is tot stand gekomen in het kader van die opdracht.

In 2017 heeft het Fonds Podiumkunsten een aantal discussiebijeenkomsten georganiseerd voor, met en over de ensemblesector. Dat de arbeidsvoorwaarden voor musici achter zijn gebleven bij wat passend is, wordt door alle betrokken partijen onderschreven. Het is in de praktijk moeilijk een eenduidig beeld te geven van de mate waarin dit zo is. Hier speelt onder meer een rol dat voor de ensembles geen cao geldt. De situatie verschilt niet alleen van ensemble tot ensemble, maar soms ook van project tot project. Dat heeft zowel te maken met de zeer uiteenlopende profielen van de betrokken ensembles (het soort repertoire en de bijbehorende afzetmogelijkheden) als met de aard van de arbeidsrelatie (dienstverband, freelance overeenkomsten voor een enkel concert of voor een reeks, verenigingslid et cetera) en de voorwaarden waaronder musici werken (afwijkende vergoedingen voor repetities, wisselende tarieven voor premières of specifiek repertoire, onkostenvergoedingen, variabele beloning et cetera). Het is op dit moment niet goed mogelijk om algemene uitspraken te doen over oorzaken voor het geconstateerde probleem rondom de arbeidsvoorwaarden voor musici en dus ook moeilijk om na te denken over algemeen geldende oplossingen. De door de NAPK en de Kunstenbond geformuleerde Honoreringsrichtlijn biedt wel een uitgangspunt waar het gaat om de hoogte van de beloning, maar deze wordt op dit moment door geen van de betrokken ensembles toegepast. Door de NAPK is berekend dat het volledig omvormen van de werkpraktijk naar deze richtlijn op jaarbasis circa 2 miljoen extra zou kosten. Omdat die middelen op dit moment niet voorhanden zijn - en het in het licht van bovenstaande ook niet op voorhand vanzelfsprekend is dat dit bedrag uit rijksmiddelen beschikbaar wordt gesteld -, is voor dit subsidiekader een andere weg gekozen. In plaats van te focussen op de beloningsopbouw uit de richtlijnen is gekozen voor het aansluiten op de honorering per concert. Uit de gevoerde gesprekken blijkt namelijk dat dit het aspect is dat door alle betrokkenen als het meest nijpende probleem wordt gezien. Het verhogen van het gage per concert is daarom vertrekpunt voor dit subsidiekader.

Waar het gaat om het vergroten van het verdienvermogen – en dan in het bijzonder de eigen inkomsten - is het van belang om te beseffen dat ensembles daar niet alleen vorm aan geven. De podia waar zij hun concerten organiseren zijn van directe invloed op de hoogte van de eigen inkomsten van ensembles. Zij kiezen immers welke concerten zij programmeren en tegen welke voorwaarden. Daarnaast spelen podia een cruciale rol bij de publiekswerving. In zijn algemeenheid geldt: hoe meer publiek, hoe hoger de inkomsten voor het ensemble. Dat geldt soms direct, in het geval van een partageafspraak, maar ook bij een

uitkoop is er natuurlijk een verband, zij het meer indirect. Er is ook nog een andere relatie tussen aanbod en publiek die te maken heeft met de schaalgrootte van het aanbod. Hoe groter een productie, hoe hoger de specifieke uitvoeringskosten zijn. In de muziek betekent dit dat er een relatie is tussen de omvang van het ensemble en de omvang van het te bereiken publiek. Die relatie staat centraal in het kader, door de manier waarop de minimaal vereiste opbrengst voor het ensemble is gekoppeld aan het aantal musici.

We kiezen in dit traject voor een gedifferentieerde benadering. Er wordt extra subsidie toegekend om de inkomenspositie van musici te verbeteren, en tegelijkertijd wordt die subsidie gebruikt om de vraag naar concerten van de ensembles te vergroten, zodat de directe inkomsten van ensembles uit concerten stijgen. Daarnaast stimuleert het kader podia om samen met ensembles te investeren in het vergroten van het aantal concerten van bepaalde programma's. Op die manier dalen de voorbereidingskosten per concert (die worden dan immers over een groter aantal uitvoeringen gespreid) en ontstaat tegelijk meer ruimte om aan publiekswerving te doen. Ook dit zou op de langere termijn de financiële positie van ensembles kunnen verbeteren, waardoor extra ruimte voor arbeidsvoorwaarden ontstaat. In dit verband is een dialoog met de gezamenlijke podia van belang. Het subsidiekader stimuleert dit door middel van een subsidie voor marketing en promotie van dergelijke programma's. Er is bij alle partijen de wens om meer af te stemmen, waardoor concertprogramma's die aantrekkelijk zijn voor meer podia vaker kunnen worden gespeeld en er meer publiek mee kan worden getrokken.

Waar het subsidiekader niet direct op stuurt zijn de artistieke keuzes die ensembles maken. De verantwoordelijkheid daarvoor is primair de verantwoordelijkheid van de ensembles zelf. Niet ter discussie staat overigens dat er een verband is tussen artistiek-inhoudelijke keuzes en de wijze waarop meer bedrijfsmatig gebied keuzes worden gemaakt. Sommige programma's zijn minder profijtelijk dan andere, bijvoorbeeld vanwege voorbereidingskosten of de verhouding tussen de kosten die moeten worden gemaakt voor een specifieke uitvoering wanneer die worden afgezet tegen de opbrengsten. In de mix van activiteiten die een ensemble organiseert, ligt ruimte om de verhouding tussen kosten en opbrengsten te beïnvloeden. Een voor de hand liggende manier om dat te doen is te kiezen voor het organiseren van concerten met minder musici. Het kader probeert te voorkomen dat deze methode wordt gekozen, door specifiek de ruimte voor concerten met meer dan 10 musici te vergroten.

Monitoren

In algemene zin beoogt dit subsidiekader als gezegd twee zaken, die onderling samenhangen: het verbeteren van de inkomenspositie van musici en het vergroten van het verdienvermogen van ensembles die in grote bezetting spelen. Gelet op de complexiteit van het onderwerp, is tijdens het gehele traject ook aandacht voor het monitoren van de behaalde resultaten. Het is niet goed mogelijk om vooraf eenduidige maatstaven af te spreken aan de hand waarvan achteraf daadwerkelijk geldige uitspraken kunnen worden gedaan over de mate waarin de doelen bereikt worden. Immers, de bestaande praktijk is veelzijdig en de omstandigheden waarbinnen de ensembles werken zijn ook onderhevig aan andere invloeden. In de monitoring zal worden gefocust op de beloning per concert, aangezien dit in de praktijk door de meeste betrokkenen wordt gezien als de beste maatstaf om iets te zeggen over de beloning van musici. Tegelijk is ook deze praktijk zeer gedifferentieerd en per ensemble verschillend. In het kader van de monitoring zal daarom op de volgende vragen worden ingezoomd:

- 1) Hoeveel wordt er (gemiddeld) aan musici betaald per concert?
- 2) Wat is de honorering bij een serie van concerten?
- 3) Welke werkzaamheden worden hiervoor verwacht?
- 4) Wat is de standaard repetitievergoeding; is dit per dag/dagdeel?

5) Hebben musici mogelijkheden om te onderhandelen over hun gage?

In het kader van dit traject wordt bij alle betrokken ensembles de bestaande praktijk vastgelegd. Vervolgens wordt van alle betrokken ensembles verwacht dat zij een realistische ambitie formuleren voor wat betreft het verhogen van de gehanteerde gages. Die ambitie is niet los te zien van het antwoord op de hierboven genoemde vragen. De ambitie zal per ensemble anders zijn. Van belang is verder om vast te stellen dat er ook elementen zijn die niet direct tot hogere beloning leiden, maar wel een verbetering van de arbeidsvoorwaarden kunnen betekenen. Te denken valt aan het vergoeden van werkzaamheden die wel worden verricht maar waarvoor niet wordt betaald of aan het verruimen van repetitiemogelijkheden. Jaarlijks wordt door de betrokken ensembles gerapporteerd over de stappen die zijn gezet. Het Fonds volgt dit aan de hand van de financiële gegevens die moeten worden aangeleverd. Aanvullend zal, daar waar dat onvoldoende gegevens oplevert, in overleg met alle betrokkenen worden gekeken naar andere manieren om de benodigde informatie te verzamelen.

Waar het gaat om het vergroten van het verdienvermogen van ensembles zal dit primair worden gevolgd aan de hand van de jaarverantwoording zoals ensembles die indienen. Daaruit kan worden afgeleid hoeveel een ensemble gemiddeld per uitvoering aan publieksinkomsten genereert.

Tot slot

Gelet op de complexiteit van de materie zal gedurende de looptijd van het subsidiekader ook een aantal bijeenkomsten met alle betrokken partijen worden georganiseerd om de resultaten met elkaar te bespreken. In de bijeenkomsten zal de focus liggen op een duurzame oplossing voor de geconstateerde problemen. Een open blik op ieders eigen rol en verantwoordelijkheid – van ensembles, podia en overheid - is daarbij het uitgangspunt.